

गण्डकी प्रदेशको आर्थिक तथा वित्तीय अवस्था : सङ्क्षिप्त भलक

नेपाल राष्ट्र बैंक
पोखरा कार्यालय
२०८० असार

परिचय

देश सङ्घीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र घोषणा भएसँगै साविकका धवलागिरि अञ्चलका चार जिल्ला, गण्डकी अञ्चलका छ जिल्ला र लुम्बिनी अञ्चलको नवलपरासी पूर्व (नवलपुर) को भूभाग समेटी कुल ११ जिल्लाको प्रदेश नं ४ कायम गरिएकामा मिति २०७५ असार २२ गतेबाट प्रदेशको नाम गण्डकी कायम गरिएको हो । यस प्रकाशनमा गण्डकी प्रदेशको भौगोलिक, जनसाङ्ख्यिक, आर्थिक तथा वित्तीय अवस्था र प्रदेश बजेटको सङ्क्षिप्त विवरण प्रस्तुत गरिएको छ ।

भौगोलिक विवरण

अवस्थिति	२७°२०' उत्तरी अक्षांशदेखि २९°२०' उत्तरी अक्षांश र ८२°५२' पूर्वी देशान्तरदेखि ८५°१२' पूर्वी देशान्तरका बीच
क्षेत्रफल	कुल : २१,७३३ वर्ग कि.मी (नेपालको कुल क्षेत्रफलको १४.६६ प्रतिशत) हिमाल : ५,८१९ वर्ग कि.मी. (कुल भूभागको २६.८ प्रतिशत) पहाडी : १४,६०४ वर्ग कि.मी. (कुल भूभागको ६७.२ प्रतिशत) तराई : १,३१० वर्ग कि.मी. (कुल भूभागको ६ प्रतिशत)
जिल्ला संख्या	११ (म्याग्दी, मुस्ताङ, पर्वत, बागलुङ, गोरखा, लमजुङ, मनाङ, स्याङ्जा, कास्की, तनहुँ र नवलपुर)
अग्लो र होचो भूभाग	अग्लो: धवलागिरि हिमाल, होचो: नवलपुरको त्रिवेणीसुस्ता
सिमाना	पूर्व : बाग्मती प्रदेशका धादिङ र चितवन जिल्ला पश्चिम : लुम्बिनी प्रदेशका पूर्वी रुकुम, रोल्पा, प्युठान, गुल्मी, पाल्पा र नवलपरासी (सुस्ता बर्दघाट पश्चिम) र कर्णाली प्रदेशको डोल्पा जिल्ला उत्तर : चीनको स्वशासित क्षेत्र तिब्बत र दक्षिण : लुम्बिनी प्रदेशको पाल्पा र भारतको विहार राज्य
हावापानी	नेपालमा पाइने सबै प्रकारको हावापानी (उष्ण मनसुन देखि टुन्ड्रा)
प्रमुख धार्मिक स्थलहरू	मनकामना, मुक्तिनाथ, वाराही, लुम्बिनी, देवघाट, विन्ध्यवासिनी, गलेश्वर धाम, गजेन्द्रमोक्ष धाम
प्रमुख ऐतिहासिक स्थलहरू	गोरखा दरबार, नुवाकोट, कास्कीकोट
हिमश्रृंखला	अन्नपूर्ण, माछापुच्छ्रे, धवलागिरि
अन्य पर्यटकीय स्थलहरू	तिलिचो, फेवा, बेगनास, रूपा आदि तालतलैया, ठाँउ-ठाँउमा भूमिगत भई बग्ने सेती नदी, पाताले छाँगो (डेभिड फल्स), गुफाहरू, सुन्दर हरिया पहाड, बैँसी अनि समथर तराई

स्रोत : मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय, गण्डकी प्रदेश ।

गण्डकी प्रदेश

जनसाङ्ख्यिक विवरण

	नेपाल	गण्डकी प्रदेश
जनसंख्या	२,९१,६४,५७८	२४,६६,४२७ (नेपालको कुल जनसंख्याको ८.५ प्रतिशत)
पुरुष	१,४२,५३,५५१ (४८.८७ प्रतिशत)	११,७०,८३३ (४७.४७ प्रतिशत)
महिला	१,४९,११,०२७ (५१.१३ प्रतिशत)	१२,९५,५९४ (५२.५३ प्रतिशत)
वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर	०.९२ प्रतिशत	०.२५ प्रतिशत
सबैभन्दा बढी वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर भएको जिल्ला	भक्तपुर (३.३५ प्रतिशत)	कास्की (१.९० प्रतिशत)
सबैभन्दा कम वार्षिक जनसंख्या वृद्धिदर भएको जिल्ला	रामेछाप (-१.६७ प्रतिशत)	मनाङ (-१.३९ प्रतिशत)
जनघनत्व (प्रतिवर्ग कि.मी. जनसंख्या)	१९८	११५
साक्षरतादर	७६.२ प्रतिशत	८१.७ प्रतिशत
मानव विकास सूचकाङ्क	०.६०२	०.६१८
आय असमानता (गिनी कोफिसियन्ट)	०.३१	०.३७

स्रोत : राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय र आर्थिक सर्वेक्षण २०७९/८० (गण्डकी प्रदेश) ।

राजनीतिक प्रशासनिक विभाजन

	नेपाल	गण्डकी प्रदेश
जिल्ला	७७	११ (म्याग्दी, मुस्ताङ, पर्वत, बागलुङ, गोरखा, लमजुङ, मनाङ, स्याङ्जा, कास्की, तनहुँ र नवलपुर)
स्थानीय तह	७५३	८५
महानगरपालिका	६	१
उपमहानगरपालिका	११	०
नगरपालिका	२७६	२६
गाउँपालिका	४६०	५८
वडा	६७४३	७५९
निर्वाचन क्षेत्र		प्रतिनिधि सभा सदस्य : १८ प्रदेश सभा सदस्य : ३६

■ महानगरपालिका ■ नगरपालिका ■ गाउँपालिका

स्रोत : मुख्यमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय, गण्डकी प्रदेश ।

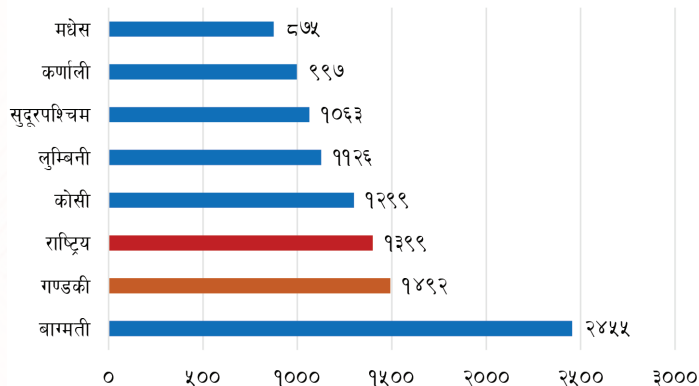
गण्डकी प्रदेश

प्रदेशको प्रमुख आर्थिक तथा वित्तीय परिसूचकहरू

	नेपाल	गण्डकी प्रदेश
कुल गार्हस्थ्य उत्पादन	रु. ५३८१ अर्ब	रु. ४८२ अर्ब (राष्ट्रिय उत्पादनमा ९ प्रतिशत हिस्सा)
आर्थिक वृद्धिदर (प्रतिशत)	१.८६	३.२६
प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (अमेरिकी डलर)	१३९९	१४९२
कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा क्षेत्रगत हिस्सा (प्रतिशत)		
प्राथमिक	२४.६	२६.६
द्वितीय	१२.९	१७.४
तृतीय	६२.४	५६

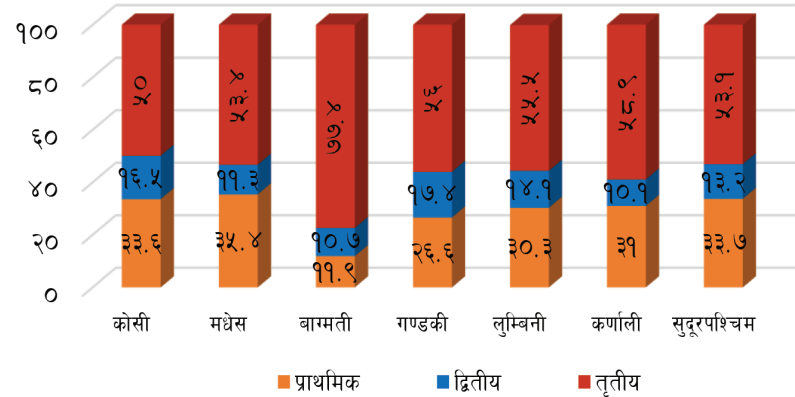
स्रोत : राष्ट्रिय तथ्याङ्क कार्यालय, २०७९/८० गण्डकी प्रदेश ।

प्रतिव्यक्ति कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (अमेरिकी डलर)

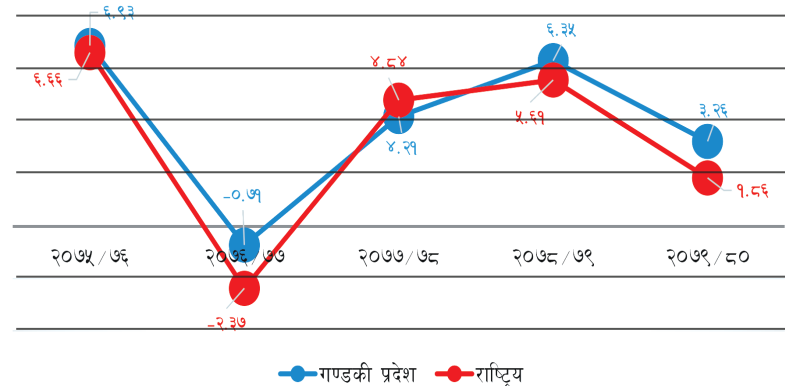

आ.व. २०७९/८० को प्रादेशिक राष्ट्रिय लेखा अनुमान

कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा क्षेत्रगत हिस्सा (प्रतिशत)

वार्षिक वृद्धिदरको तुलना (गण्डकी प्रदेश र राष्ट्रिय)

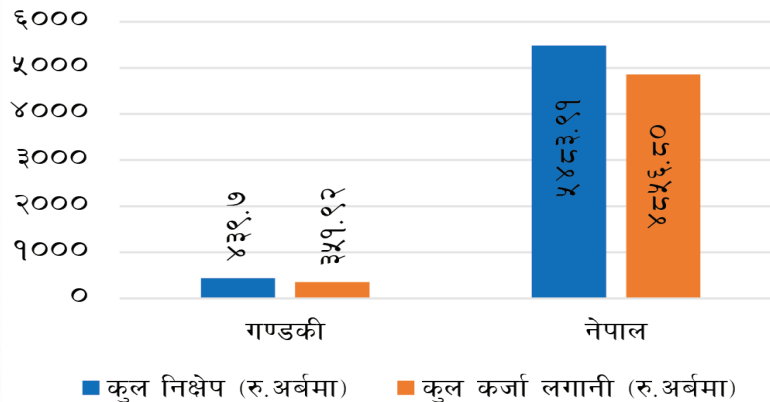

गण्डकी प्रदेश

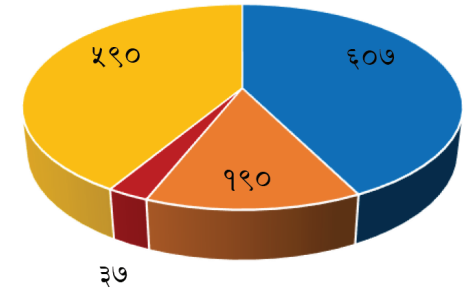
परिसूचक	गण्डकी प्रदेश	प्रदेशको हिस्सा	राष्ट्रिय
बैंक तथा वित्तीय संस्थाका शाखा	१४२४	१२.२३	११६४३
‘क’ वर्ग (वाणिज्य बैंक)	६०७		५०६६
‘ख’ वर्ग (विकास बैंक)	१९०		११३०
‘ग’ वर्ग (वित्त कम्पनी)	३७		२८३
‘घ’ वर्ग (लघुवित्त वित्तीय संस्था)	५९०		५१६४
प्रतिशाखा जनसङ्ख्या (क, ख, ग र घ)	१७३२		२५०५
वाणिज्य बैंकको उपस्थिति रहेका स्थानीय तह	८५		७५२
वित्तीय पहुँच (प्रतिशतमा)			६०.९
मोबाइल बैंकिङ सङ्ख्या	२३,२१,१९२	११.३६	२,०४,३४,०३१
इन्टरनेट बैंकिङ सङ्ख्या	१,९८,१७५	११.०२	१७,९८,८६६
डेबिट कार्ड सङ्ख्या	११,३८,००३	९.३९	१,२१,१८,३७१
क्रेडिट कार्ड सङ्ख्या	१७,२३५	६.०४	२,८५,१२७
प्रीपेड कार्ड सङ्ख्या	१,८४६	१.४८	१,२५,११३
कुल निक्षेप (रु.अर्बमा)	४३९.७०	८.०२	५४८३.९१
कुल कर्जा लगानी (रु.अर्बमा)	३५१.९२	७.२५	४८५६.८०
सहूलियतपूर्ण कर्जा (रु.अर्बमा)	२८.२८	१३.७९	२०५.११
व्यवसाय जीवन रक्षा कर्जा (रु.अर्बमा)	०.९१		

स्रोत : नेपाल राष्ट्र बैंक ।

कुल निक्षेप तथा कर्जा लगानी

गण्डकी प्रदेशका बैंक तथा वित्तीय संस्थाका शाखा सङ्ख्या

- वाणिज्य बैंक
- विकास बैंक
- वित्त कम्पनी
- लघुवित्त वित्तीय संस्था

आ.व. २०७९/८० चैत
मसान्तसम्मको प्रमुख
वित्तीय परिसूचकहरु

गण्डकी प्रदेश

गण्डकी प्रदेश सरकारको आर्थिक वर्ष २०८०/८१ को बजेटको सङ्क्षिप्त भलक

बजेटको भलक :

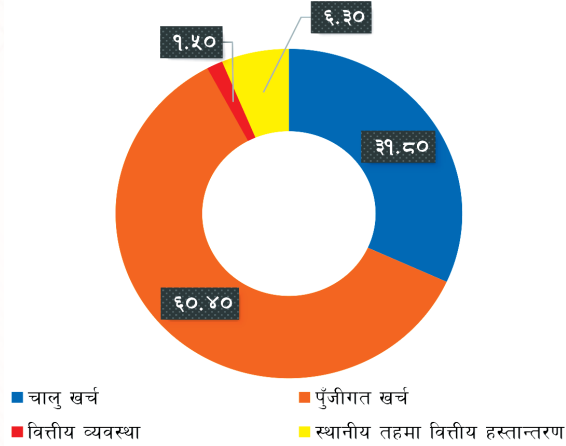
रकम रु.दश लाखमा

शिर्षक	आर्थिक वर्ष २०७९/८०		आर्थिक वर्ष २०८०/८१			
	प्रस्तावित रकम	संशोधित अनुमान	रकम	कुल बजेटमा प्रतिशत	कुल गार्हस्थ उत्पादन सँगको अनुपात	वृद्धि प्रतिशत
कुल बजेट	३५,९०९.००	२७,५६९.६५	३३,४२७.२०	१००.००	६.९४	-६.९१
चालु खर्च	११,१५६.८५	१२,२६५.६९	१०,६३१.२४	३१.८०	२.२१	-४.७१
पूँजीगत खर्च	२२,१४०.१५	१३,०७१.९६	२०,१९०.४६	६०.४०	४.१९	-८.८१
वित्तीय व्यवस्था अन्तर्गतका खर्च	५००.००	१२०.००	५००.००	१.५०	०.१०	०.००
स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरण	२,११२.००	२,११२.००	२,१०५.५०	६.३०	०.४४	-०.३१
कुल स्रोत	३५,९०९.००	३१,०८२.८१	३३,४२७.२०	१००.००	६.९४	-६.९१
राजस्व (क)	१७,३६५.८०	१६,३६१.४१	१७,६२३.२०	५२.७२	३.६६	१.४८
अनुदान (ख)	१६,५४३.२०	१४,७२१.४०	१४,१०४.००	४२.१९	२.९३	-१४.७४
प्राप्ति (क र ख)	३३,९०९.००	३१,०८२.८१	३१,७२७.२०	९४.९१	६.५८	-६.४३
बजेट घाटा	२,०००.००	३,५१३.१६	१,७००.००	५.०९	०.३५	-१५.००
वैदेशिक ऋण		-				
आन्तरिक ऋण	२,०००.००	-	१,७००.००		-	-१५.००
कुल गार्हस्थ उत्पादन	४३७,०६३.००		४८२,००६.००			

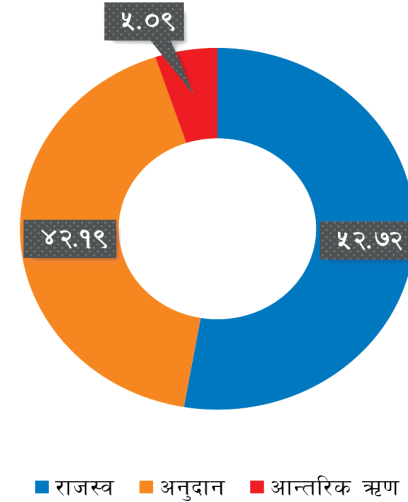
स्रोत : बजेट वक्तव्य (आर्थिक वर्ष २०८०/८१), गण्डकी प्रदेश ।

गण्डकी प्रदेश

गण्डकी प्रदेश सरकारको बजेटको संरचना (प्रतिशत)

गण्डकी प्रदेश सरकारको खर्च व्यहोर्ने स्रोतको संरचना (प्रतिशत)

अन्तरप्रदेश तुलना

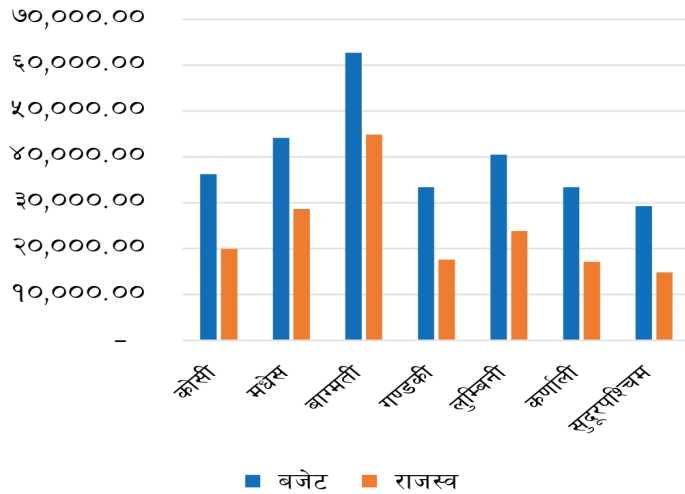
रकम रु.दश लाखमा

प्रदेश	कुल बजेट	चालु खर्च	पूँजीगत खर्च	वित्तीय व्यवस्था अन्तर्गतका खर्च	स्थानीय तहमा वित्तीय हस्तान्तरण
गण्डकी प्रदेश	३३,४२७.२०	१०,६३१.२४	२०,१९०.४६	५००.००	२,१०५.५०
बागमती प्रदेश	६२,७०९.०८	१९,१२८.०७	३५,५०६.३१	५००.००	७,५७४.७०
कोसी प्रदेश	३६,२४३.५१	१४,१९६.२७	१८,२३४.२५	१०.००	३,८०२.९९
मधेश प्रदेश	४४,११४.६३	१४,३७५.३१	२५,६९७.०२	-	४,०४२.३०
लुम्बिनी प्रदेश	४०,४८०.००	१३,६३३.४०	२३,२५६.९०	-	३,५८९.७०
कर्णाली प्रदेश	३३,३७९.७१	९,००२.०२	१९,५७७.२४	-	४,८००.४४
सुदूरपश्चिम प्रदेश	२९,२६५.९३	९,५९६.००	१७,०२२.३६	३००.००	२,३४७.५७
जम्मा	२७९,६२०.०६	९०,५६२.३१	१,५९,४८४.५५	१,३१०.००	२८,२६३.२०

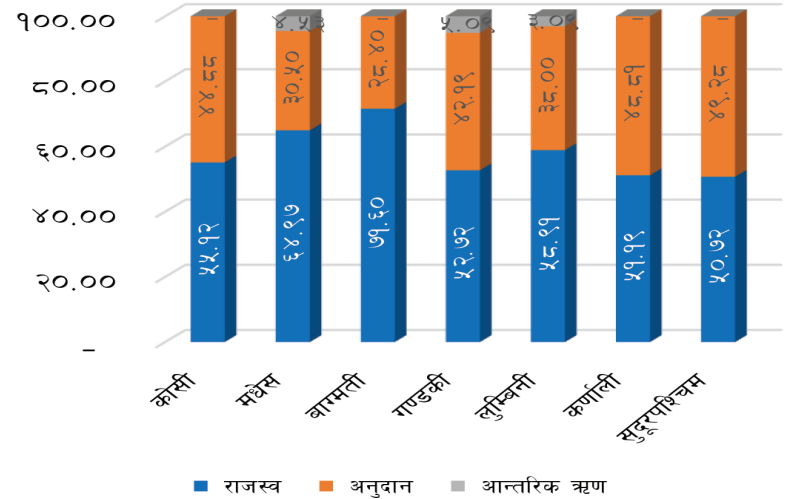
स्रोत : बजेट वक्तव्य (आर्थिक वर्ष २०८०/८१) विभिन्न प्रदेश ।

गण्डकी प्रदेश

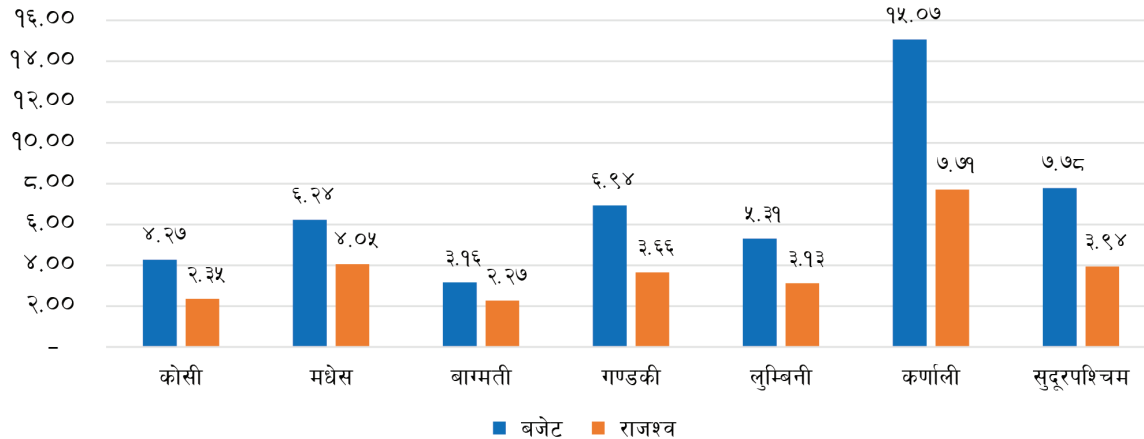
बजेट र राजस्वको तुलनात्मक अवस्था
(रु.दश लाखमा)

बजेटको स्रोत अनुमान : कुल बजेटमा प्रतिशत

कुल गार्हस्थ उत्पादनसँग बजेटको तुलना (प्रतिशत)

नेपाल राष्ट्र बैंक, पोखरा कार्यालय
फोन: ०६१-४६५११५, ४६२७१४
इमेल: nrbpkr@nrb.org.np